

nationis Ecclesie Lugdunensis, quomodo addiscant ordinem et dignanter deserviant ecclesiam quam digne et laudabiliter deservire tenentur, dum presentes in claustris permanserint, Deum et sanctos offendunt, et statuta sanctorum Patrum vilipendunt, et peccatum inobedientie incurrunt, et sententiam primi parentis cui dictum est: *Morte mo-*

ris (*Gen. 11*), quia obediens mandatis meis non fuisti, sine dubio poterunt non immerito formidare. Et propter hoc prædicta sancta statuta et ordinationes a sanctis Patribus editas inviolabiliter observare tenentur, tanquam boni et veri filii obedientie.

CIRCA ANNUM MCLXXXII.

PETRUS S. R. E. CARDINALIS

TITULI S. CHRYSOGONI

NOTITIA EX GALLIA CHRISTIANA

(Tom. VIII, col. 1616, in *Episcopis Meldensibus*)

Petrus, Stephani Tornacensis condiscipulus (1), ex archidiacono abbas, ex abbate Meldensis episcopus electus fuit, procurante imprimis Willhelmo de Campania, Theobaldi comitis filio, Senonensi archiepiscopo. Hunc aliquanto post Alexander papa III ob singularem doctrinam ingentiaque merita tituli S. Chrysogoni presbyterum cardinalem creavit et in Franciam legavit anno 1173, ut Albigenium hæresim comprimeret. Obiisse videtur circa annum 1182.

(1) Vide Stephani Tornacensis epistolam 46, ad Petrum (*Patrologiæ* t. CCXI). « Amplector, inquit, scholarum, prosequor archidiaconum, deosculor abbatem, assurgo episcopo, revereor cardinalem. » Petrum magnis laudibus effert Henricus Claravallensis, S. R. E. cardinalis, in epistola ad Alexandrum III papam directæ. Vide *Patr.*, t. CC, inter variorum ad Alexandrum epistolas. (Edit.)

PETRI S. CHRYSOGONI

EPISTOLÆ.

I.

Ad Erratum abbatem S. Victoris Parisiensis.
(Vide *Patr.* tom. CXCVI, col. 1385.)

II.

Ad Garinum ejusdem monasterii abbatem.
(Vide *ibid.*, col. 1392.)

III.

Ad universos fideles. — De excommunicatione hæreticorum Albigenstum.
(Anno 1178.)

Petrus, Dei gratia, tituli Sancti Chrysogoni presbyter cardinalis, apostolicæ sedis legatus, universis sanctæ matris Ecclesiæ filiis catholicam atque apostolicam fidem servantibus, in Domino salutem.

Testante Apostolo (*Ephes. iv*), sicut unus Deus, ita et una fides esse dignoscitur, a cujus integritate nullus potest sine periculo deviare. Cujus fundamentum, præter quod nullus aliud potest ponere, apostoli, et apostolici viri successores eorum, in-

tanquam vivis ex lapidibus ita firmiter, et circumspicte jecerunt, quod nec sonantis impetus aquilonis, nec impiorum machinæ, licet crebris assultibus impugnetur, illud poterunt a sua firmitate movere. Unde quamvis diebus istis quidam falsi fratres, Raymundus videlicet de Baimiaco, Bernardus Raymundi, et quidam alii hæresiarchæ transfigurantes se in angelos lucis, cum sint Satanæ, prius Christianæ et apostolicæ fidei contraria prædicantes, multorum animas venenata prædicatione deceperunt, et secum traxerunt ad ruinam; novissime tamen ille, qui revelat mysteria, et ad confutandos seniores Israel dedit spiritum Danieli (*Dan. xiii*), ad animas diabolica fraude deceptas respiciens, noluit ulterius perfidiam illorum velari, nec Christianæ fidei sinceritatem illorum prædicatione corrumpi; sed sua admirabili potestate, audientibus et videntibus multis, quod prius latuerat, venenum perfidiæ detexit, in augmentum et gloriam suæ Christianæ.

Cum itaque prædicti Raymundus et Bernardus, A atque alii venerabili fratri nostro Reginaldo Batoniensi episcopo, et nobilibus viris, vicecomiti de Turena, et Raymundo de Castronevo, qui de consilio nostro in terram Rogeri de Beders pro liberatione venerabilis fratris nostri [Albiensis] Albaniensis episcopi venerant, occurrissent, et se constituerent a nobili viro comite Tolosano, et aliis baronibus, qui eos in perpetuum abjuraverant, injuste tractari; cum pro defensione fidei suæ ad præsentiam nostram se venturos proponerent, si veniendi et redeundi securitatem haberent; memorati episcopus et vicecomes, ne corda simplicium, qui illorum facie erant imbuti, scandalum paterentur, et diffidentiae nostræ ascriberent, si eis audientia negaretur, ex parte nostra et prædicti comitis B indulserunt, ut cum omni securitate se conspectui nostro præsentarent, quatenus sub nostro et venerabilis fratris nostri Pictaviensis episcopi apostolicæ sedis legati, et aliorum discretorum virorum, et totius populi examine audirentur, et si recte et sane crederent, probarentur; et postquam a nobis examinati fuissent, nihilominus ad propria remearent securi, ne metu vel violentia qualibet viderentur inducti ad confessionem veræ fidei; ita tamen, quod post elapsos octo dies juxta edictum, quod exierat, nisi ad fidem nostram redirent, de terris principum, qui eos abjuraverant, deberent expelli.

Nos itaque indulgentiam eis ab episcopo et vicecomite factam, quamvis a præfato comite Tolosano, et aliis nobilibus viris, sicut diximus, exierat edictum, ut de terris eorum deberent expelli, ratum habentes; eodem Pictaviensi episcopo, et prædicto comite Tolosano, et aliis clericis et laicis quasi trecentis, in ecclesia B. Stephani nobiscum pariter congregatis, illis injunximus, ut fidem suam nobis exponerent, et ad catholicæ fidei veritatem redeuntes, infamiam, quam et tota terra, et ipsi per damnablem prædicationem incurrerant, per salutiferam confessionem veræ fidei removerent. Ipsi vero inter alia verba, quæ hinc inde processerunt, chartam quamdam in qua fidei suæ articulos conscripserant, in medium protulerunt, et eam, sicut prolixius scripta fuerat, perlegerunt. In qua cum verba quædam deprehendissent, quæ et suspecta videbantur D existere, et nisi plenius exponerentur, hæresium quam prædicaverant, possent velare; quæsiimus, ut Latinis verbis respondentes, suam fidem defenderent; tum quia lingua eorum non erat nobis satis nota; tum quia Evangelia et Epistolæ, quibus tantummodo fidem suam confirmare volebant, Latino eloquio noscuntur esse scripta. Cumque id facere non auderent, utpote qui linguam Latinam penitus ignorabant, sicut in verbis unius illorum apparuit, qui cum Latine vellet loqui, vix duo verba jungere potuit, et omnino defecit; necesse fuit, nos illis condescendere, et de ecclesiasticis sacramentis propter imperitiam illorum, quamvis satis esset absurdum, vulgarem habere sermonem.

PATROL. CXCIX.

Illi ergo duo esse principia denegantes, publice coram nobis et prædictis viris confessi sunt, et firmiter asseruerunt, quod unus Deus altissimus omnia visibilia et invisibilia condidisset; quod etiam Scripturis, sicut verum est, Evangelicis atque apostolicis comprobabant. Confessi sunt etiam, quod sacerdos noster, sive bonus, sive malus; justus, vel injustus et talis etiam, quem adulterum, vel alias criminis indubitanter scirent, corpus et sanguinem Christi posset conficere, et per ministerium hujusmodi sacerdotis, et virtute divinorum verborum, quæ a Domino prolata sunt, panis et vinum in corpus et sanguinem Christi vere transubstantiantur. Asseruerunt quoque, quod parvuli, vel adulti nostro baptismate baptizati salvantur, et nullus sine eodem baptismo potest salvari; omnino infidantes, se aliud baptismum, aut manus impositionem, sicut eis imponebatur, habere. Affirmaverunt nihilominus, quod et vir et mulier matrimonio copulati, si aliud peccatum non impediatur, licet carnaliter alter alteri debitum reddat, propter bonum matrimonii excusati salvantur, et propter hoc nunquam damnantur. Archiepiscopos præterea, et episcopos, presbyteros, monachos, canonicos, et eremitas, templarios, et Hospitalarios affirmaverunt esse salvandos. Dignum quoque et justum esse dicebant, ut ecclesias in honore Dei atque sanctorum fundatas cum summa devotione visitantes adirent, et sacerdotibus, et aliis earum ministris honorem et reverentiam exhibentes, primitias et decimas eis deberent solvere, et de omnibus parochialibus devote et fideliter respondere. Eleemosynas etiam tam ecclesiis, quam pauperibus, nec non et omnipotenti esse tribuendas inter cætera laudabiliter asserabant. Hæc omnia licet prius dicerentur negasse, juxta nostrum sanum intellectum se intelligere asserabant.

Postquam autem ita a nobis examinati fuerunt, et ea quæ diximus, spontanea voluntate confessi, ecclesiam Beati Jacobi intravimus. Ubi nobiscum innumera populi multitudo, quæ se quasi ad spectandum præparabat, convenit, et confessionem fidei eorum, quæ in prædicta chartula conscripta fuerat, vulgari sermone audivit. Porro cum a nobis et omni populo, qui ibidem convenerat, in omni patientia, et sine tumultu aliquo fuissent auditi, et ipsi sponte finem dicendi fecissent; quia expositio suæ fidei satis laudabilis et catholica videbatur; iterum ab eis, audiente universo populo, quæsiimus, si corde crederent, quod ore fuerant confessi; et si aliquando in contrarium, sicut eis sæpius impositum fuerat, prædicassent. Illis vero respondentibus, sic se ita credere, et nihilominus negantibus, se unquam aliter prædicasse, nobilis vir comes Tolosanus, et multi alii clerici et laici, qui eos audierant aliter prædicantes, vehementer admiratione commoti, et Christianæ fidei zelo succensî surrexerunt, et aperte plane in caput suum mentis fuisse manifestius convicerunt. Quidam enim constantèr propuserunt,

se a quibusdam illorum audisse, quod duo dii existerent, alter bonus, et alter malus; bonus, qui invisibilia tantum, et ea quæ mutari, aut corrumpi non possunt, fecisset; malus, qui cælum, terram, hominem et alia visibilia condidisset. Alii affirmaverunt se in illorum prædicatione audisse, corpus Christi non confici per ministerium sacerdotis indigni, aut aliquibus criminibus irretiti. Multi similiter testati sunt, eos prorsus negantes audisse, virum cum uxore salvari, si alter alteri debitum reddat. Alii in faciem illis firmiter opponebant, quod ab ipsis audissent, baptismum parvulis non prodesse, et alias quamplures contra Deum, et sanctam Ecclesiam, et catholicam fidem blasphemias protulisse, quas pro abominabili earum enormitate tacere maluimus, quam referre. Quidquid autem illi in sua superiori confessione, quæ satis videbatur sufficere ad salutem, si ita corde crederent ad justitiam, et in corde et corde dixerint, sicut homines tortæ mentis et intentionis obliquæ; tandem hæresim noluerunt relinquere, ubi crassum et sopitum intellectum eorum alicujus auctoritatis superficies videbatur juvare, occasione verbi illius, quod Dominus in Evangelio dixisse legitur: *Nolite omnino jurare, et sit sermo vester, est, est, non, non (Matth. v)*; dicentes se non debere jurare, cum ipse Dominus sæpe jurasse legatur, sicut scriptum est: *Juravit Dominus, etc. (Psal. cix)*. Et alibi: *Per memetipsum juravi, dicit Dominus (Isai xix)*; et Apostolus: *Omnis controversiæ finis est juramentum (Hebr. vi)*. Et multa in hunc modum in divinis Scripturis legentibus sese offerunt, et occurrunt, quibus propter illorum infirmitatem quibus aliquid suademus, jurare permittitur. Cæterum ipsi tanquam viri idiotæ non intelligentes Scripturas (*Matth. xxii*), in laqueum, quem absconderant, ceciderunt (*Psal. cxli*). Quia cum prius juramentum tanquam rem execrabilem, et a Domino prohibitam abhorrent; in ipsa confessionis suæ charta jurasse convicti sunt, cum dixerint; in veritate quæ Deus est, ita credimus, et dicimus, quod hæc est fides nostra; nescientes, quod veritatem et verbum Dei in testimonium veræ assertionis adducere, procul dubio sit jurare, sicut de Apostolo legimus, cum dixit: *Hoc enim vobis dicimus in verbo Dei (I Thas. iv)*; et alibi: *Testis est mihi Deus (Rom. i)*, et alia similia comprobant, quæ ab illis, qui divinas Scripturas intelligunt et legunt, possunt facilius inveniri.

Cum autem a multis et sufficientibus testibus fuissent convicti, et adhuc multi ad ferendum contra eos testimonium præpararent: quia Ecclesia consuevit redeuntibus misericordiæ gremium non negare, eos diligentius monuimus, ut omni hæretica pravitate deposita, ad fidei unitatem redirent; et quia a domino papa, et venerabilibus fratribus nostris Bituricensi et Narbonensi archiepiscopis, et a Tolosano episcopo, et a nobis ipsis propter perversam prædicationem, et sectam excommunicati

A fuerant; ad nos juxta formam Ecclesiæ reconciliandi venirent. Quod cum illi in arcum pravum conversi, et mente perdita indurati facere recusarent; nos in conspectu totius populi, qui jugiter acclamabat, et in eos multa immanitate fremebat, eos iterum accensis candelis, una cum prædicto Pictaviensi episcopo, et aliis religiosis viris, qui nobis in omnibus astiterunt, excommunicatos annuntiavimus, et ipsos cum suo auctore diabolo condemnavimus. Eapropter universitatem vestram monemus et exhortamur in Domino, atque in remissionem peccatorum injungimus, quatenus prædictum Raymundum, et Bernardum, et complices eorum tanquam excommunicatos et Satanzæ traditos cautius evitetis, et si quando aliud quam in B audientia nostra, sicut præscripsimus, sunt confessi, vobis de cætero presumpserint prædicare; prædicationem eorum tanquam falsam, et catholicæ atque apostolicæ fidei contrariam respiciatis, et ipsos tanquam hæreticos et Antichristi præambulos a sinceritatis vestræ consortio, et vestris finibus longius expellatis.

IV.

Ad Philippum decanum et capitulum B. Martini Turonensis. — Confirmat fundationem de duobus cereis coram sepulcro sancti Martini continuo accendendis.

(Circa annum 1180.)

(MARTEN., *Thes. Anecd.*, I, 592.)

C PETRUS Dei gratia tituli Sancti Chrysogoni presbyter cardinalis, apostolicæ sedis legatus, Pa. decano et capitulo B. Martini Turonensis, in Domino salutem.

Quoties aliqua a fidelibus ad honorem et decorem domus Domini statuuntur, ea debemus tanto sollicitius promovere, quanto magis ipsi ad hoc quod spontanea voluntate cœperunt, a nobis invitari debuerant et induci. Eapropter, dilecti in Domino fratres, vestris postulationibus inducti, et in devotione beatissimi confessoris qui apud vos requiescere dignoscitur altius radicati, institutionem quam super luminaribus duorum cereorum ante sepulcrum ejusdem confessoris perpetuis temporibus, sine intermissione qualibet, accendendorum, in capitulo vestro a vobis et burgensibus ipsius loci parochianis vestris, solemnî devotione factam, ratam habemus; et sicut in authentico scripto a vobis exinde facto plenius continetur, auctoritate qua fungimur, confirmamus, et præsentis scripti patrocinio communimus; statuentes, et sub intermissione anathematis districtius inlibentes, ne aliquis contra eandem institutionem venire, aut redditus ad hoc deputatos minuere, differre, seu quomolibet decurtare, qualibet temeritate præsumat. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei et beatissimi confessoris, necnon et districtam extremi judicii ultionem se noverit incursum.